

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO RŪMAMS SKIRTŲ VALSTYBĖS LĖŠŲ PANAUDOJIMO VERTINIMAS

2004 m. kovo 4 d. Nr. 2030-13

Vilnius

IŽANGA

Auditas atliktas vykdant Valstybės kontrolės 2003-10-23 pavedimą Nr. 2030-13.

AUDITO OBJEKTAS IR SUBJEKTAS

Audito objektas – Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams skirtų valstybės lėšų panaudojimas. Audito subjektas – Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai (kodas – 9142438).

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai yra juridinis asmuo, turintis sąskaitas banke ir antspaudą su savo pavadinimu. Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų buveinės adresas: K. Donelaičio g. 2, 3000 Kaunas. Audito metu nustatyta, kad 1992-12-18 perdavimo ir priėmimo aktu, vykdant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991-12-16 nutarimą Nr. 558, VĮ „Centro butų ūkis“ neatlygintinai perdavė Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams pastatą, esantį K. Donelaičio g. 2, Kaune. Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai yra ne pelno organizacija – savanoriškas žemės ūkio produkcijos gamintojų, perdirbėjų, prekiautojų šiais produktais ir gamybinių bei intelektinių paslaugų žemės ūkiui teikėjų interesams atstovaujančių ne pelno žemdirbių organizacijų susivienijimas.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų įstatymu, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų Statutu (toliau – Statutu) bei kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais.

Pagal 1997-05-20 Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų įstatymą Nr. VIII-220 reorganizuoti Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai yra tiesioginiai 1926–1940 metais veikusių ir 1991 metais atkurtų Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų turto, teisių ir įsipareigojimų perėmėjai.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų (toliau – ŽŪR) valdymo organai yra suvažiavimas, taryba, prezidiumas ir administracija. Aukščiausiasis ŽŪR valdymo organas yra suvažiavimas. Taryba yra renkama statuto nustatyta tvarka ir nustatytam laikui. Prezidiumą renka taryba iš savo narių. Tarybai ir prezidiumui vadovauja ŽŪR pirmininkas. ŽŪR veiklą organizuoja ir vykdo administracija. ŽŪR administracijai vadovauja ŽŪR direktorius. Direktorių ir vyriausiąjį finansininką (buhalterį) skiria, sudaro su jais darbo sutartis, jų pareiginius atlyginimus nustato ir atleidžia taryba. Direktorius vadovauja administracijai, pagal suteiktus įgaliojimus ŽŪR vardu sudaro sandorius bei atstovauja ŽŪR kitose institucijose, priima ir atleidžia iš darbo administracijos darbuotojus, nustato jų pareiginius atlyginimus. Audituojamu laikotarpiu dirbo ir buvo atsakingi:

- Pirmininkas – Jonas Ramonas dirba nuo 2000-02-25 iki dabar.
- Direktorius – Liudvikas Kryžius, dirbo nuo 2000-03-01 iki 2003-02-26, nuo 2003-02-26 – Remigijus Urbonas.
- Vyriausioji buhalterė – Irma Lodienė, dirbo nuo 1999-05-03 iki 2003-02-26, nuo 2003-02-26 – Ona Kumpaitienė.

ŽŪR statutas 1998-07-22 įregistruotas Kauno miesto savivaldybėje (paskutinis pakeitimas įregistruotas 2001-03-29). Vienos iš pagrindinių ŽŪR funkcijų, numatytų Statute, yra:

- Skatinti žemdirbių organizacijų ir kaimo bendruomenės savivaldą, iniciatyvą ir visapusę jų veiklos plėtrą.
- Koordinuoti narių veiklą, atstovauti jiems valstybės, valdžios ir valdymo institucijose, teismuose ir bendradarbiaujant su užsienio šalių subjektais.
- Rengti, dalyvauti rengiant ir svarstant žemės ūkio ir kaimo plėtros programas, įstatymų ir kitų teisės norminių aktų, susijusių su narių interesais, projektus.
- Siūlyti ir dalyvauti nustatant žemės ūkio produkcijos supirkimo kvotas, kainas, subsidijas, mokesčius ir žemės ūkio produktų bei maisto prekių importo ir eksporto tarifus.
- Vadovauti ŽŪR konsultavimo tarnybai, teikti konsultacijas, informaciją, švietimo ir kitas paslaugas.
- Vadovauti kooperacijos plėtrai žemės ūkyje, skatinti ekologišką ūkininkavimą, verslų ir agroturizmo plėtrą kaime.

ŽŪR nariais gali būti žemės ūkio produkcijos gamintojų, perdirbėjų, prekyautojų šiais produktais ir gamybinių bei intelektualinių paslaugų žemės ūkiui teikėjų interesams atstovaujančios ne pelno žemdirbių organizacijos. ŽŪR gali turėti mažiausiai 3 narius, narių skaičius neribojimas. 2003-10-30 ŽŪR turėjo 104 narius, metinis nario mokestis – 125 Lt.

AUDITO PROCESAS

Audito tikslas – ŽŪR skirtų valstybės lėšų panaudojimo vertinimas. Auditas pradėtas 2003-10-23, baigtas 2004-03-04. Auditą atliko vyriausiasis valstybinis auditorius V. Cibas (grupės vadovas), valstybinis auditorius V. Norkus ir valstybinis auditorius A. Balsys. Audituojamas laikotarpis – 2001–

2002 metai (vertinant biudžeto lėšų panaudojimą buvo vertinti ir 2003 m.). Audito metu buvo vertinamas panaudojimas šių valstybės lėšų:

- valstybės biudžeto asignavimų,
- Specialiosios kaimo rėmimo programos priemonių (Žemdirbių konsultavimo alternatyvios žemės ūkio veiklos klausimais, Žemdirbių ir kaimo vietovių gyventojų informacijos ES klausimais sklaidos ir kooperacijos plėtros programos).

Audito išvados parengtos ir įrodymai surinkti taikant skaičiavimo, patvirtinimo, tikrinimo (dokumentinio), apklausos ir analitinės procedūras. Audito įrodymai buvo renkami:

- nagrinėjant teisės aktus,
- pokalbių metu su ŽŪR darbuotojais bei pateikiant jiems klausimynus,
- nagrinėjant ŽŪR atskaitomybę, raštus, pažymas, ataskaitas ir kitus dokumentus, bei atliekant jų analizę,
- bendraujant su Žemės ūkio ministerijos darbuotojais ir nagrinėjant iš jų gautus dokumentus,
- nagrinėjant iš Valstybinės mokesčių inspekcijos ir kitų įstaigų gautus duomenis.

AUDITO REZULTATAI

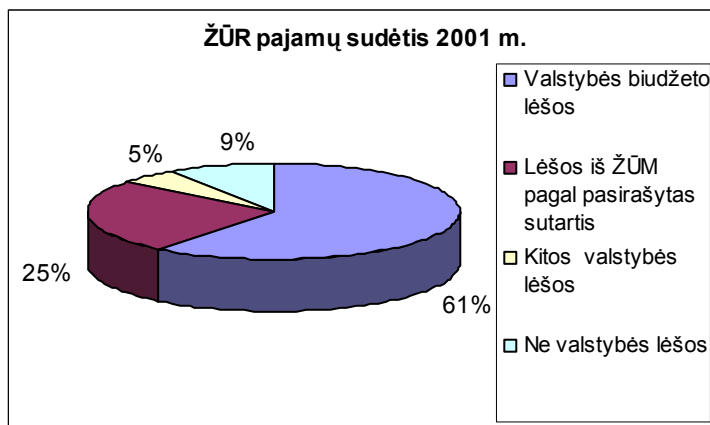
1. Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų pajamos

ŽŪR pajamų šaltiniai (apibrėžti įstatyme ir Statute) gali būti:

- 1) stojamosios įmokos, narių mokesčiai ir kitos tikslinės įmokos;
- 2) pajamos už suteiktas paslaugas;
- 3) fizinių ir juridinių asmenų neatlygintinai perduotos lėšos;
- 4) valstybės ir savivaldybių tikslinės paskirties lėšos;
- 5) nevalstybinių organizacijų, tarptautinių organizacijų, fondų dovanotos lėšos;
- 6) kredito įstaigų palūkanos už saugomas lėšas;
- 7) pagal testamentą ŽŪR tenkantys palikimai;
- 8) ŽŪR įsteigtų įmonių pelno dalis;
- 9) skolintos lėšos;
- 10) kitos teisėtai gautos lėšos;
- 11) valstybės finansinė parama konsultavimo tarnybos darbui.

Audito metu nustatyta, kad ŽŪR gavo lėšas beveik iš visų šaltinių, numatytų įstatyme ir Statute. Analizuojant 2001–2002 m. ŽŪR gautas lėšas (pajamas) buvo nustatyta, kad 2001 m. ŽŪR gavo 3,227 mln. Lt pajamų, iš jų 91 % buvo valstybės lėšos, o 2002 m. gavo 3,993 mln. Lt pajamų, iš jų 90 % buvo valstybės

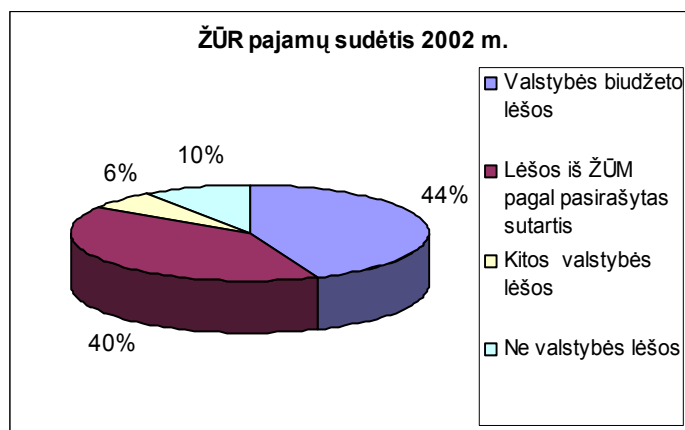
1 diagrama

lėšos. Smulkesnė lėšų (pajamų) struktūra atvaizduota diagramose bei priede Nr. 1.

Kaip matyti iš diagramų, didžioji dalis valstybės lėšų susideda iš valstybės biudžeto asignavimų (skirtų ŽŪR funkcionavimui), gautų iš Finansų ministerijos ir lėšų, gautų iš Žemės ūkio ministerijos pagal pasirašytas sutartis.

2 diagrama

Iš Finansų ministerijos 2001–2002 m. ŽŪR gavo 3 709 tūkst. Lt :

- 2001 m. ŽŪR funkcionavimui gauta 1 951 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, arba 61 proc. visų pajamų,
- 2002 m. ŽŪR funkcionavimui gauta 1 758 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, arba 44 proc. visų pajamų.

Iš Žemės ūkio ministerijos pagal pasirašytas sutartis 2001–2002 m. ŽŪR gavo 2 410 tūkst. Lt, iš jų:

- 2001 m. pasirašė sutartis dėl žemdirbių konsultavimo alternatyvios žemės ūkio veiklos klausimais (Žemės ūkio ministerijos valdomos Specialiosios kaimo rėmimo programos priemonė). Pagal šias sutartis skirta ir faktiškai panaudota 718 tūkst. Lt., arba 22 proc. visų pajamų,
- 2002-06-06 pasirašė sutartį Nr. 65 dėl žemdirbių ir besiverčiančių žemės ūkio veikla konsultavimo alternatyvios žemės ūkio veiklos klausimais (Žemės ūkio ministerijos valdomos Specialiosios kaimo rėmimo programos priemonė). Pagal šią sutartį skirta ir faktiškai panaudota 750 tūkst. Lt, arba 19 proc. visų pajamų. 2002-06-18 pasirašė sutartį Nr. 83 dėl žemdirbių ir kaimo vietovių gyventojų informacijos Europos Sąjungos klausimais sklaidos programos įgyvendinimo (Žemės ūkio ministerijos valdomos Specialiosios kaimo rėmimo programos priemonė). Pagal šią sutartį skirta ir faktiškai panaudota 425 tūkst. Lt, arba 10 proc. visų pajamų.

Taip pat Žemės ūkio ministerija kooperacijos plėtros programai įgyvendinti skyrė:

- 2001 m. – 1 231,3 tūkst. Lt,
- 2002 m. ŽŪR vykdė paraiškų, pateiktų paramai gauti, paskirstymą ir administravimą. ŽŪR 2002 m. paskirstė 4 999,9 tūkst. Lt. Nacionalinė mokėjimo agentūra vykdė mokėjimus.

Audito metu atlikta asociacijų finansavimo šaltinių analizė parodė, kad nei viena asociacija savo veiklai negauna asignavimų iš biudžeto.

Tik Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijai 2001–2002 m. iš valstybės biudžeto buvo numatyta skirti 388,0 tūkst. Lt. Tačiau minėtų asignavimų tikslinė paskirtis - verslo registro duomenų bazės sukūrimas.

Išvados

1. 2001 m. valstybės lėšos sudarė 91 % ŽŪR pajamų, o 2002 m. – 90 % . Didžiausią valstybės lėšų dalį ŽŪR gavo iš Finansų ministerijos ir iš Žemės ūkio ministerijos pagal 2001-06-18 sutartį Nr. 258, 2001-12-14 sutartį Nr. 561, 2002-06-06 sutartį Nr. 65 ir 2001-06-18 sutartį Nr. 83 .
2. Asociacijos savo veiklai negauna asignavimų iš valstybės biudžeto.

2. ŽŪR skirtų valstybės lėšų panaudojimo vertinimas

2.1. Valstybės biudžeto lėšų panaudojimo vertinimas

ŽŪR 2000-12-19 Lietuvos Respublikos 2001 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu Nr. IX-89 patvirtinti 1 961,0 tūkst. Lt asignavimai paprastosioms išlaidoms žemdirbių savivaldos institucijos funkcionavimui. Lėšos darbo užmokesčiui nebuvo išskirtos ir patvirtintos. 2001 m. iš Finansų ministerijos buvo gauti 1 951,0 tūkst. Lt ŽŪR funkcionavimui.

Audito metu nustatyta, kad iš gautų biudžeto asignavimų ŽŪR darbuotojams buvo mokamas darbo užmokestis, apmokamos ryšių paslaugos, komandiruotės, autoriniai atlyginimai, ilgalaikio materialiojo turto nuoma ir kt. ŽŪR pažeidė 2000-12-19 Lietuvos Respublikos 2001 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. IX-89 1 priedėlyje nustatytą asignavimų paskirtį, 2001 metais 1 565,0 tūkst. Lt (80,2 proc. skirtų biudžeto asignavimų) panaudodama darbo užmokesčiui ir įnašams už darbuotojų socialinį draudimą mokėti.

ŽŪR 2002-01-01 biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitoje (forma Nr. 2) gauti asignavimai parodyti kaip kitos išlaidos darbams, prekėms ir paslaugoms (išlaidų ekonominės klasifikacijos kodas 1.1.3.30). Minėtoje biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitoje neparodytos išlaidos darbo užmokesčiui ir įnašams už socialinį draudimą. Taigi apyskaita sudaryta netiksliai.

ŽŪR 2001-12-13 Lietuvos Respublikos 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu Nr. IX-643 patvirtinti 1 765,0 tūkst. Lt asignavimai paprastosioms išlaidoms žemdirbių savivaldos institucijos funkcionavimui. Minėtame įstatyme lėšos darbo užmokesčiui nebuvo išskirtos ir patvirtintos. 2002 m. ŽŪR iš Finansų ministerijos gavo 1 758,0 tūkst. Lt asignavimų ŽŪR funkcionavimui.

Audito metu nustatyta, kad ŽŪR pažeidė 2001-12-13 Lietuvos Respublikos 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. IX-643 1 priedėlyje nustatytą asignavimų paskirtį, 2002 metais 1398,7 tūkst. Lt (79,6 proc. skirtų biudžeto asignavimų) panaudodama darbo užmokesčiui ir įnašams už darbuotojų socialinį draudimą mokėti.

ŽŪR 2003-01-01 biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitoje (forma Nr. 2) iš biudžeto gautus asignavimus parodė kaip lėšas, panaudotas ne pelno institucijoms (išlaidų ekonominės klasifikacijos kodas 1.3.3.1). 2003-01-01 biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitoje neparodytos išlaidos darbo užmokesčiui ir įnašams už socialinį draudimą, nors audito metu nustatyta, kad iš biudžeto asignavimų ŽŪR darbuotojams buvo mokamas darbo užmokestis, apmokamos ryšių paslaugos, komandiruotės, autoriniai atlyginimai, ilgalaikio materialiojo turto nuoma ir kt.

ŽŪR pagal 2002-12-10 Lietuvos Respublikos 2003 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą Nr. IX-1227 patvirtinti 1 765,0 tūkst. Lt asignavimai paprastosioms išlaidoms žemdirbių savivaldos institucijos funkcionavimui. Minėtame įstatyme lėšos darbo užmokesčiui nebuvo išskirtos ir patvirtintos 2003 m. ŽŪR iš Finansų ministerijos gavo 1 765,0 tūkst. Lt asignavimų ŽŪR funkcionavimui. Audito metu nustatyta, kad ŽŪR pažeidė 2002-12-10 Lietuvos Respublikos 2003 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. IX-1227 1 priedėliu nustatytą asignavimų paprastosioms išlaidoms paskirtį, ŽŪR darbo užmokesčiui ir įnašams už darbuotojų socialinį draudimą mokėti panaudojo 1 556,0 tūkst. Lt (88,1 proc. skirtų biudžeto asignavimų).

Šiuos asignavimus ŽŪR 2004-01-01 biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitoje (forma Nr. 2) parodė kaip lėšas, panaudotas ne pelno institucijoms (išlaidų ekonominės klasifikacijos kodas 1.3.3.1). 2004-01-01 biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitoje, kaip ir 2002-01-01 bei 2003-01-01 apyskaitose, neparodytos išlaidos darbo užmokesčiui ir įnašams už socialinį draudimą, nors audito metu nustatyta, kad iš biudžeto asignavimų ŽŪR darbuotojams buvo mokamas darbo užmokestis, apmokamos ryšių paslaugos, komandiruotės, autoriniai atlyginimai, ilgalaikio materialiojo turto nuoma ir kt.

Duomenys apie faktišką lėšų panaudojimą 2001–2003 metais pateikti priede Nr. 2.

Taigi ŽŪR 2001–2003 metais netiksliai sudarė Biudžeto sąmatos įvykdymo apyskaitas ir neįvykdė Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 6 punkto reglamentuojamos asignavimų valdytojo pareigos – užtikrinti vadovaujamos įstaigos finansinių ataskaitų teisingumą.

Audito metu nustatyta, kad ŽŪR darbuotojams atlyginimas buvo mokamas ne tik iš biudžeto lėšų, bet ir iš Žemės ūkio ministerijos gautų lėšų – Žemės ūkio ministerijos valdomos Specialiosios kaimo rėmimo programos. Plačiau šis klausimas nagrinėjamas ataskaitos skirsnyje 2.2.

Audito metu nustatyti ir netaupaus biudžeto lėšų panaudojimo atvejai:

ŽŪR nuo 2000-12-04 iki 2001-08-06 buvo priimta darbuotoja spaudai ir ryšiams su visuomene. Nutraukus darbo sutartį, minėtai darbuotojai, išdirbusiai 8 mėnesius, buvo išmokėta 8 668 Lt (penkių vidutinių mėnesinių darbo užmokesčio dydžio) išeitinė kompensacija. ŽŪR su individualia įmone 2001-07-23 sudarė sutartį dėl ryšių su visuomene paslaugų. Audito metu nustatyta, kad minėtai įmonei ŽŪR suteikė atskirą kabinetą su būtina biuro įranga (kompiuteris, stacionarus telefonas, biuro baldai, galimybė naudotis spausdintuvu ir kt.), nors pasirašytoje sutartyje nėra numatyta sąlygų dėl patalpų ir įrangos naudojimo. Audito metu nustatyta, kad visas išlaidas, susijusias su II ryšių su visuomene agentūros darbo vieta (įskaitant ryšio išlaidas), apmoka ŽŪR iš biudžeto lėšų. Mūsų nuomone, ŽŪR, vykdydami 2001-07-23 sutartį Nr.142, 2002-01-03 sutartį Nr.01 ir kitas sutartis pasirašytas su II ryšių su visuomene agentūra neefektyviai ir netaupiai išnaudojo turimą turta.

Taip pat nustatyta, kad naudojantis ir mokant už mobilųjį ryšį 2001–2003 metais ŽŪR nebuvo aiškių kriterijų, kurie leistų taupiai panaudoti biudžeto lėšas. 2001 m. ŽŪR už mobilaus ryšio paslaugas sumokėjo 50,5 tūkst. Lt (iš biudžeto lėšų – 42,0 tūkst. Lt ir iš pagal sutartis su ŽŪM gautų lėšų – 8,5 tūkst. Lt).

2002 m. ŽŪR už mobilaus ryšio paslaugas sumokėjo 113,2 tūkst. Lt (iš biudžeto lėšų – 43,8 tūkst. Lt ir iš pagal sutartis su ŽŪM gautų lėšų – 69,4 tūkst. Lt). 2002 m. mobiliuosius telefonus turėjo dauguma ŽŪR darbuotojų kurių pokalbiai buvo apmokami. Pokalbiai apmokami ir tiems darbuotojams, kurie pagal savo darbo specifiką nuolat būna ŽŪR, pvz., raštinės administratori, buhalterijos darbuotojams, sandėlininkui, sargams.

Kaip jau buvo minėta, ŽŪR iš biudžeto lėšų 2001–2002 m. mobiliojo ryšio paslaugoms apmokėti panaudojo 85,8 tūkst. Lt, tai sudarė 2001 m.–3,6 proc., o 2002 m.–4,1 proc. faktiškai išmokėto darbo užmokesčio. Biudžetinėse įstaigose pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-03-05 nutarimo Nr. 331 „Dėl tarnybinių mobiliųjų telefonų“ 1 punktą mokant už mobiliojo ryšio paslaugas iš patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, bendra šių išlaidų suma negali viršyti 0,45 proc. joms patvirtintų asignavimų darbo užmokesčiui. Todėl, palyginus nurodytus duomenis, dalis biudžeto lėšų, skirtų mobiliojo ryšio paslaugoms apmokėti 2001–2002 m., mūsų nuomone, buvo panaudotos netaupiai.

ŽŪR direktoriaus 2003-09-01 įsakymu Nr. 112 patvirtinta mobiliojo ryšio išlaidų limitų lentelė. Mūsų nuomone, kai kuriems darbuotojams nustatyti per dideli limitai pokalbiams, pvz., p. ŽŪR pirmininkas naudojami 4 mobiliųjų telefonų numeriais, kurių kiekvieno prakalbėjimo limitas yra 1 000 litų (bendras limitas apmokamiems pokalbiams 4 000,00 litų) ir 9 ŽŪR darbuotojų mėnesiniai limitai taip pat po 1000 litų. Likusių darbuotojų limitų dydis yra nuo 50,00 iki 150,00 litų. ŽŪR direktoriaus nuomone, pagrindinis kriterijus nustatant limitą yra individualus darbo krūvis.

Išvados

1. Lietuvos Respublikos 2001, 2002, 2003 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymuose patvirtinti 5 491 tūkst. Lt asignavimai paprastosioms išlaidoms žemdirbių savivaldos institucijai funkcionavimui. Minėtuose įstatymuose lėšos darbo užmokesčiui nebuvo išskirtos ir patvirtintos. ŽŪR 2001–2003 m. išmokėdami 4 519,7 tūkst. Lt darbo užmokesčiui ir įnašams už darbuotojų socialinį draudimą pažeidė Lietuvos Respublikos 2001, 2002, 2003 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymais 1 priedėliuose nustatytų asignavimų panaudojimo paskirtį.
2. ŽŪR netiksliai sudarė 2001 2002, 2003 metų Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitas (forma Nr. 2), neįvykdė Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 6 punkto reglamentuojamos asignavimų valdytojo pareigos – užtikrinti vadovaujamos įstaigos finansinių ataskaitų teisingumą.
3. ŽŪR, vykdydami 2001-07-23 sutartį Nr.142, 2002-01-03 sutartį Nr.01 ir kitas sutartis pasirašytas su II ryšių su visuomene agentūra neefektyviai ir netaupiai išnaudojo turimą turtą suteikdami individualiai įmonei neatlygintinai naudotis juo.
4. Dalis biudžeto lėšų, skirtų mobiliojo ryšio paslaugoms apmokėti 2001–2002 m., buvo panaudotos netaupiai.

2.2. Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų darbuotojų darbo užmokesčio vertinimas

ŽŪR darbuotojų skaičius 2001–2002 m. svyravo nuo 90 iki 100. 2001 m. vidutiniškai dirbo 95 darbuotojai, 2002 m. – 91 darbuotojas. Audito metu nustatyta, kad iš viso per mėnesį priskaičiuojama darbo užmokesčio nuo 119 tūkst. Lt iki 164 tūkst. Lt (vidurkis vienam darbuotojui – 1 522 Lt).

Audito metu nustatyta, kad ŽŪR darbuotojai skirstomi į 7 grupes: vadovybė, administracija, Finansų tarnyba, specialistai B, specialistai K, Organizatoriai savivaldai ir Ūkio tarnyba. Visoms darbuotojų grupėms darbo užmokestis mokamas iš biudžeto lėšų, gaunamų iš Finansų ministerijos (žemdirbių savivaldos institucijos funkcionavimas), išskyrus specialistų K grupę, šiai grupei darbo užmokestis mokamas iš Žemės ūkio ministerijos gautų lėšų – Žemės ūkio ministerijos valdomos Specialiosios kaimo rėmimo programos.

Analizuojant darbo užmokestį nustatyta, kad kai kuriais 2001–2002 m. mėnesiais darbuotojams buvo skirti ir išmokėti priedai didesni nei jų mėnesinis atlyginimas. Šie priedai buvo skirti ŽŪR direktoriaus įsakymais. Skirti priedai atskiriems darbuotojams vidutiniškai sudarė iki 224 % jų mėnesinio atlyginimo 2001 m. ir iki 159 % jų mėnesinio atlyginimo 2002 m. Atlikus analizę,

nustatyta, kad 9 iš 13 darbuotojų, 2001 m. gavusių daugiau nei 100 % priedus, buvo iš grupės specialistai K, atitinkamai 2002 m. – 12 iš 17.

2001 ir 2002 m. gruodžio mėnesiais (pagal ŽŪR direktoriaus įsakymus, atitinkamai 2001-12-27 Nr. 287k ir 2002-12-29 Nr. 203k) iš sutaupytų darbo užmokesčio fondo lėšų bei gruodžio mėnesį padidinus darbo krūvį – konsultavimo darbų apimtį, beveik visiems darbuotojams skirti piniginiai priedai. Kai kuriems darbuotojams šie priedai sudarė daugiau nei 100 % jų mėnesinio atlyginimo.

Vadovaujantis direktoriaus įsakymais, skiriamų piniginių priedų pagrindas – padidėjęs konsultavimo darbų krūvis. Mūsų nuomone, darbuotojas papildomam darbui turėjo skirti didesnę laiko dalį nei įprastam darbui, nes piniginiai priedai buvo didesni nei atlyginimas.

Audito metu ŽŪR konsultantų darbo krūvis ir darbo užmokestis buvo palygintas su Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų, teikiančių konsultacijas telefonu ir tiesiogiai žodžiu, darbuotojų darbo krūviu ir darbo užmokesčiu. Palyginimo rezultatai parodė, kad Lietuvos Respublikos biudžetinės įstaigos darbuotojas vidutiniškai per vieną darbo dieną suteikia 26–60 žodinių konsultacijų, jo vidutinis priskaičiuotas mėnesinis darbo užmokestis sudaro 2300–3000 Lt (vienos konsultacijos darbo užmokesčio kaštai sudaro 50–88 Lt). Audito metu nustatyta, kad ŽŪR konsultantas per vieną darbo dieną suteikia 5–8 individualias (telefonu ir tiesiogiai žodiniu) konsultacijas, jo vidutinis priskaičiuotas mėnesinis darbo užmokestis sudaro 1100–2200 Lt (vienos konsultacijos darbo užmokesčio kaštai sudaro 220–275 Lt).

Per 2001 m. 21 darbuotojas nutraukė darbo sutartis su ŽŪR, 6 darbuotojams buvo išmokėtos išeitinės kompensacijos, bendra suma – 43,5 tūkst. Lt. Per 2002 m. 7 darbuotojai nutraukė darbo sutartis su ŽŪR, 3 darbuotojams buvo išmokėtos išeitinės kompensacijos, bendra suma – 10,7 tūkst. Lt.

ŽŪR kriterijų, pagal kuriuos buvo mokėtos išeitinės kompensacijos, nėra nusistatę. ŽŪR direktoriaus nuomone – išeitinė kompensacija nėra išeitinė pašalpa, todėl jos dydis nepriklauso nuo darbo stažo, išeitinių kompensacijų mokėjimas buvo nustatomas darbuotojo ir darbdavio susitarimu, kaip tai numatė tuo metu galiojantis Darbo sutarties įstatymas.

Priimant į darbą naujus darbuotojus konkursai buvo rengti ne kiekvienu atveju, kadangi nei įstatymas, nei ŽŪR statutas neįpareigojo to daryti. ŽŪR direktoriaus nuomone – žemės ūkis yra specifinė šaka, palaikomi geri santykiai su Žemės ūkio universitetu, todėl tinkamų specialistų galima surasti ir be konkurso.

Išvados

- 1. 2001–2002 metais dalis ŽŪR darbuotojų kai kurias mėnesiais gavo didesnius piniginius priedus už padidėjusį konsultavimo darbų krūvį nei mėnesinis atlyginimas. Priedai atskiriems darbuotojams vidutiniškai sudarė iki 224 % jų mėnesinio atlyginimo 2001 m. ir iki 159 % jų mėnesinio atlyginimo 2002 m.*

2. ŽŪR darbuotojas papildomam darbui turėjo skirti didesnę laiko dalį nei įprastam darbui, nes piniginiai priedai buvo didesni nei darbo užmokestis, be to, 2002 m. ŽŪR darbuotojai dar dirbo ir pagal autorines sutartis. Šie faktai kelia abejonių dėl konsultacijų ataskaitų ir registracijos žurnalų pildymo teisingumo ir leidžia manyti, kad dalis konsultacijų nebuvo suteikta.
3. Lietuvos Respublikos biudžetinės įstaigos teikiamos vienos žodinės konsultacijos darbo užmokesčio kaštai sudaro 50–88 Lt, o ŽŪR vienos žodinės konsultacijos darbo užmokesčio kaštai sudaro 220–275 Lt, t.y. 3-4 kartus daugiau.
4. Per 2001–2002 m. 28 darbuotojai (apie 30 % visų ŽŪR darbuotojų) nutraukė darbo sutartis su ŽŪR, 9 darbuotojams buvo išmokėtos išeitinės kompensacijos, bendra suma – 54,2 tūkst. Lt, arba vidutiniškai po 6 tūkst. Lt kiekvienam, t.y. 2001-2002 m. dėl didelės darbuotojų kaitos buvo netaupiai naudojamos valstybės lėšos.

2.3. Iš Specialiosios kaimo rėmimo programos gautų lėšų panaudojimo vertinimas

2.3.1. Lėšų, skirtų Žemdirbių konsultavimo alternatyvios žemės ūkiui veiklos klausimais ir Žemdirbių ir kaimo vietovių gyventojų informacijos ES klausimais sklaidos programoms, panaudojimo vertinimas

ŽŪR ir Žemės ūkio ministerija 2001 m. pasirašė dvi sutartis dėl žemdirbių konsultavimo alternatyvios žemės ūkio veiklos klausimais: 2001-06-18 sutartį Nr. 258 ir 2001-12-14 sutartį Nr. 561. Pagal šias sutartis skirta ir faktiškai panaudota 718,0 tūkst. Lt (arba 88 % visų ŽŪR lėšų, gautų iš Žemės ūkio ministerijos pagal pasirašytas sutartis). Minėtos sutartys pasirašytos ŽŪR laimėjus viešąjį konkursą, organizuotą Žemės ūkio ministerijos.

2001-06-18 sutarties Nr. 258 išlaidų sąmata apėmė 600,0 tūkst. Lt, pagal šią sutartį pasirašyti du atliktų darbų priėmimo ir perdavimo aktai: 2001-09-19 (dėl daugiau kaip pusės sutartyje numatytų darbų) ir 2001-12-12 (dėl likusių sutartyje numatytų darbų atlikimo). Šiais aktais abi šalys pažymėjo, kad atlikti visi sutartyje numatyti darbai – suteikta 250 grupinių ir 10 000 individualių konsultacijų.

2001-12-14 sutarties Nr. 561 išlaidų sąmata apėmė 118,0 tūkst. Lt, pagal šią sutartį 2001-12-27 pasirašytas atliktų darbų priėmimo ir perdavimo aktas, šiuo aktu abi šalys pažymėjo, kad atlikti visi sutartyje numatyti darbai – suteikta 50 grupinių ir 2001 individuali konsultacija.

ŽŪR ir Žemės ūkio ministerija 2002-06-06 pasirašė sutartį Nr. 65 dėl Žemdirbių ir besiverčiančių žemės ūkio veikla konsultavimo alternatyvios žemės ūkiui veiklos klausimais. Pagal šią sutartį skirta ir faktiškai panaudota 750,0 tūkst. Lt (arba 47 % visų ŽŪR lėšų, gautų iš Žemės ūkio ministerijos pagal pasirašytas sutartis). 2002-12-24 pasirašytas aktas dėl 2002-06-06 sutarties Nr. 65

įvykdymo, šiuo aktu abi šalys pažymėjo, kad ŽŪR organizavo žemdirbių, besiverčiančių žemės ūkio veikla, konsultavimo alternatyvios žemės ūkiui veiklos klausimais 2002 m. programos įgyvendinimą ir Žemės ūkio ministerijai pateikė:

- išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitą;
- dokumentų, patvirtinančių subsidijuojamas faktines išlaidas, kopijas;
- ataskaitą apie priemonių įvykdymo rezultatus ir priemonių dalyvių sąrašus.

ŽŪR vykdydami 2002-06-06 sutartį Nr. 65 organizavo 220 seminarų (grupinių konsultacijų) ir suteikė 8 601 individualią konsultaciją.

ŽŪR ir Žemės ūkio ministerija 2002-06-18 pasirašė sutartį Nr. 83 dėl Žemdirbių ir kaimo vietovių gyventojų informacijos Europos Sąjungos klausimais sklaidos programos įgyvendinimo. Pagal šią sutartį skirta ir faktiškai panaudota 425,0 tūkst. Lt (arba 27 % visų ŽŪR lėšų, gautų iš Žemės ūkio ministerijos pagal pasirašytas sutartis). 2002-12-21 pasirašytas aktas dėl 2002-06-18 sutarties Nr. 83 įvykdymo, šiuo aktu abi šalys pažymėjo, kad ŽŪR suorganizavo 373 seminarus (grupines konsultacijas) ir Žemės ūkio ministerijai pateikė:

- ataskaitą apie priemonės įgyvendinimą;
- leidinio prenumeratos dokumentų kopiją;
- išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitą;
- dokumentų, patvirtinančių subsidijuojamas faktines išlaidas, aprašą.

Audito metu nustatyta, kad už teiktas grupines konsultacijas darbuotojai pildė ataskaitas ir sudarinėjo išlaidų sąmatas (kurias ŽŪR direktorius tvirtindavo tik 2001 m.). Apie suteiktas individualias konsultacijas darbuotojai pildė individualių konsultacijų registracijos žurnalus.

Audito metu nustatyta, kad ne visos grupinių konsultacijų ataskaitos yra originalios, t. y. pateikiamos jų kopijos, nevienodos dalyvių sąrašų formos. Sutartyse tarp ŽŪR ir Žemės ūkio ministerijos numatyta, kad ŽŪR atsiskaitymui privalo pateikti dokumentus patvirtinančius faktiškai padarytas išlaidas. Audito metu nustatyta, kad nėra padarytų išlaidų pagrįstumą patvirtinančių dokumentų originalų (ataskaitų) –198,6 tūkst. Lt (2001-06-18 sutartis Nr. 258), 34,8 tūkst. Lt (2001-12-14 sutartis Nr. 561) ir 223,2 tūkst. Lt (2002-06-06 sutartis Nr. 65).

Taip pat nustatyta, kad nėra teiktų grupinių konsultacijų dalyvių sąrašų originalų: 2001 m. – 64,8 proc. ir 2002 m. – 59,6 proc. Peržiūrėjus minėtus dalyvių sąrašus, kai kuriuose iš jų matyti, jog dalyvių parašai panašūs. Taip pat pastebėta, kad 2002-06-12 sąrašo „Odos apdirbimas ir dirbinių iš odos gamyba“ kopija matomai neatitinka originalo, o yra sudaryta jungiant kelių dalyvių sąrašus. Visi pastebėti faktai, keliantys abejonių dėl autentiškumo, parodyti priede Nr. 3. Sąrašų originalai nebuvo pateikti ir Žemės ūkio ministerijos darbuotojams, koordinavusiems programų vykdymą. Mūsų nuomone, šie faktai kelia abejonių dėl ataskaitose pateiktų duomenų teisingumo ir jų autentiškumo bei konsultacijų suteikimo.

Audito metu buvo nustatyta, kad ŽŪR sudarinėdavo autorines sutartis su dalimi ŽŪR specialistų kooperacijos plėtrai ir už tai jiems mokėdavo autorinį atlyginimą (2001-06-18 sutartis Nr. 258, 2001-12-14 sutartis Nr. 561 ir 2002-06-06 sutartis Nr. 65). Pagal pareiginius nuostatus specialistai kooperacijos plėtrai:

- teikia konsultacijas suinteresuotiems asmenims kooperatyvų ekonominės veiklos, valdymo, buhalterinės apskaitos ir kitais aktualiais klausimais;
- pageidaujant augintojų organizacijoms, praveda mokymus ekonominės veiklos ir kooperacijos klausimais;
- rūpinasi informacinės medžiagos kaupimu, reikalingos vartotojams konsultuoti ir mokyti.

Mūsų nuomone, pagal autorines sutartis atlikti darbai (medžiagos rinkimas, konsultacinių seminarų, paskaitų, apžvalgų organizavimas) atitinka tiesiogiai pareiginiuose nuostatuose nustatytas pareigas. Kai kurios autorinių darbų temos sutampa su numatytais konsultavimo alternatyvios žemės ūkiui veiklos klausimais 2002 m. programoje, pvz., 2002-06-12 autorinė sutartis Nr. 127 – tema „Kooperacijos, kaip priemonės, didinančios žemdirbių ir kaimo gyventojų pajamas, reikšmė“, 2002-07-15 autorinė sutartis Nr. 164 „Kooperuotos veiklos galimybės, teikiant paslaugas kaimo gyventojams, užsiimant kita veikla, skatinančia pajamų augimą“. Už šios programos vykdymą specialistai gaudavo darbo užmokestį.

Specialistams už autorinius darbus apmokama nuo 230 Lt iki 6 000 Lt.

Audito metu pastebėta, kad apie 66 proc. priemonių, įvardintų 2002 metų programoje, yra analogiškos 2001 m. vykdytoms priemonėms. Neanalizuojami vykdytų programų rezultatai, todėl nėra aiškių kriterijų, kuriais remiantis būtų sudarinėjamos teikiamų konsultacijų metų programos. Mūsų nuomone, sudarant programas tikslinga būtų įvertinti ir praeitų metų programose vykdytas priemones.

Išvados

Žemės ūkio ministerijos ir ŽŪR pasirašytos sutartys (2001-06-18 sutartis Nr. 258, 2001-12-14 sutartis Nr. 561 ir 2002-06-06 sutartis Nr. 65) ir jų vykdymas neužtikrino efektyvaus ir taupaus ŽŪR skirtų lėšų panaudojimo:

1. *Dalies originalių ataskaitų nebuvimas ir abejones keliantis parašų autentiškumas leidžia daryti prielaidą, kad konsultacijos galėjo būti visai nesuteiktos. Neturint padarytų išlaidų pagrįstumą patvirtinančių dokumentų - ataskaitų originalų - 2001-2002 m. buvo apmokėta 456,6 tūkst. Lt*
2. *Dalis pagal autorines sutartis ŽŪR specialistų atliktų darbų atitinka tiesiogiai pareiginiuose nuostatuose nustatytas pareigas.*
3. *Nėra aiškių kriterijų, kuriais remiantis būtų sudarinėjamos teikiamų konsultacijų metų programos.*

2.3.2. Kooperacijos plėtros tiksliniam finansavimui skirtų lėšų panaudojimo vertinimas

2.3.2.1. Kooperacijai skirtų lėšų 2001 metais panaudojimo vertinimas

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų 1997-05-20 įstatymo Nr.VIII-220 5 str. 7 dalyje nurodyta, kad ŽŪR vadovauja kooperacijos plėtros programai žemės ūkyje, skatina ekologišką ūkininkavimą, verslų ir agroturizmo plėtrą kaime.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 2001-02-07 įsakymu Nr. 26 patvirtintoje Specialiosios kaimo rėmimo programos 2001 metų sąmatoje kooperacijos plėtros programai (toliau – Programa) įgyvendinti skirta 2000,0 tūkst. Lt.

ŽŪR 2001-03-28 raštu Nr. 01-23-232 informavo Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministeriją apie tai, kad dėl įvairių priežasčių ne visi kooperatyvai 2000 metais įsisavino paramai skirtas lėšas.

Žemės ūkio ministerijos 2001-04-17 įsakymu Nr. 117 patvirtintos Kooperacijos plėtros finansavimo tvarkos 20 punkte nustatyta, kad Programos įgyvendinimą 2001 metais organizuoja Nacionalinė mokėjimo agentūra ir apskričių viršininkų administracijų Kaimo plėtros programų skyriai.

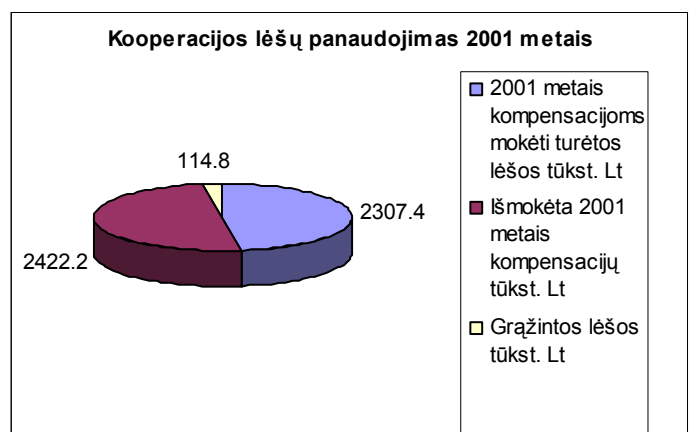
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-15 nutarimu Nr. 553 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-04-12 nutarimo Nr. 394 „Dėl ūkio kooperacijos plėtros programos patvirtinimo“ papildymo“ nustatyta, kad ŽŪR 2000 metais priimtiems sprendimams dėl kooperacijos plėtros vykdyti gali būti panaudota ne daugiau kaip 1700,0 tūkst. Lt Specialiosios kaimo rėmimo programos 2001 metų sąmatoje numatytų lėšų.

Kooperacijos plėtros Programos vykdymui lėšų likutis ŽŪR 2001-01-01 buvo 1182,452 tūkst. Lt, 2001 metais gauta 1231,291 tūkst. Lt, 8,47 tūkst. Lt grąžino kooperatyvai – iš viso 2422,213 tūkst. Lt.

Pagal diagramoje pateiktus duomenis, vykdydami 2000 metų įsipareigojimus, ŽŪR 2001 metais

kooperatyvams išmokėjo 2307,37 tūkst. Lt, 114,8 tūkst. Lt. grąžino Žemės ūkio ministerijai.

ŽŪR direktorius R. Urbonas 2003-12-01 nurodė, kad siekdami patikrinti išmokų naudojimą jie siūsdavo savo specialistus apžiūrėti objektų ir įvertinti, ar skirtos paramai lėšos naudojamos pagal paskirtį, nenustačius sutartinių pažeidimų, jokių priemonių nebuvo imtasi, tačiau ataskaitų apie atliktus tikrinimus audito metu nepateikė

Audito metu atrankos būdu vertintas kooperatinių bendrovių (kooperatyvų), kurioms parama buvo išmokėta 2001 metais, pateiktų dokumentų ŽŪR paramai gauti, pagrįstumas. Vertinimas atliktas remiantis ŽŪR ir kitų institucijų pateiktais dokumentais.

2.3.2.2 Paramos skyrimo žemės ūkio kooperatyvui „Saulučių agroservisas“ vertinimas

ŽŪR 2000-11-21 dienraštyje „Ūkininko patarėjas“ paskelbė konkursą Žemės ūkio kooperacijos plėtros programos uždaviniams vykdyti.

Žemės ūkio kooperatyvas „Saulučių agroservisas“ 2000-10-27 dienos prašymu kreipėsi į ŽŪR, dėl naujo investicinio projekto 25 proc. išlaidų kompensavimo, prašydamas skirti 263,289 tūkst. Lt finansinę paramą. Prašymo paramai gauti pateikimo metu kooperatyvo turtas buvo 37,2 tūkst. Lt.

ŽŪR prezidento 2000-10-27 patvirtintos Žemės ūkio kooperacijos programos įgyvendinimo tvarkoje nurodyta, kad minėtos programos įgyvendinimą vykdo sudaryta priežiūros taryba, kuri atsakinga už konkursų organizavimą, tikslinių lėšų naudojimą, dokumentų tvarkymą o tinkamam darbui organizuoti priežiūros tarybos nutarimu sudaroma veiklos grupė. Audito metu ŽŪR direktorius R. Urbonas nurodė, kad veiklos grupė nebuvo sudaryta.

ŽŪR priežiūros taryba – pirmininkas J. Ramonas, nariai: P. Grigaliūnas, G. Krasauskas, V. Butkus, sekretorius vyriausias specialistas kooperacijos plėtrai R. Urbonas - 2000-12-11 įvykusiame posėdyje, nusprendė skirti žemės ūkio kooperatyvui „Saulučių agroservisas“ 263,289 tūkst. Lt finansinę paramą, kompensuojant 25 proc. naujo investicinio projekto išlaidų.

ŽŪR, atstovaujami direktoriaus Liudviko Kryžiaus, ir žemės ūkio kooperatyvas „Saulučių agroservisas“, atstovaujamas valdytojo Albino Pociaus, 2000-12-19 pasirašė sutartį Nr. 38 dėl 263,290 tūkst. Lt paramos suteikimo, kompensuojant 25 proc. naujo investicinio projekto išlaidų (Priedas Nr.4).

Sutarties Nr. 38 2.1.1. punkte nurodyta, kad paramos teikėjas (rūmai) išipareigoja paskirtą paramą (kompensuojant 25 proc. naujo investicinio projekto išlaidų) pervesti į paramos gavėjo (kooperatyvas „Saulučių agroservisas“) sąskaitą tik padarius verslo plane 2000 metams numatytas investicijas (išsigijus įvairios žemės ūkio technikos, vilkiką, autokrata, mikroautobusą, priekabą-cisterną, dirbtuves, dirbtuvių įrangą ir sandėlius) ir pristačius mokėjimų dokumentų (pirkimo sutarčių, sąskaitų faktūrų, mokėjimo pavedimų ir priėmimo aktų) originalus bei nuorašus, patvirtintus paramos gavėjo vadovo parašu ir antspaudu.

Pagal žemės ūkio kooperatyvo „Saulučių agroservisas“ pateiktus mokėjimo dokumentus apie pirktą ilgalaikį turtą ŽŪR mokėjimų pavedimais iš Kaimo rėmimo fondo sąskaitos 2001 metais kooperatyvui išmokėjo 200,787 tūkst. Lt, nors skirtos 25 proc. kompensacijos dydis buvo 263,289

tūkst. Lt. Kooperatyvas negavo ir nepanaudojo 62,50 tūkst. Lt skirtos paramos dalies todėl, kad nepristatė dokumentų apie padarytas išlaidas įsigyjant ilgalaikį turta.

Vertinant audito metu minėto kooperatyvo ŽŪR pateiktus dokumentus paramai gauti, nustatyta, kad ŽŪR buvo pateikta Pasvalio rajono I notarų biuro notarės L. Jankeliūnienės 2000-12-29 patvirtinta 2000-12-29 pasirašyta sutartis tarp kooperatyvo – pirkėjo, atstovaujamo valdytojo A. Pociaus, ir pil. A. Mikaičio – pardavėjo. Sutartyje nurodyta, kad pardavėjas pardavė, o pirkėjas už 160,350 tūkst. Lt nupirko dirbtuves/karvidę, unikalus Nr. 9195-6013-8010, kurių – adresas Šiaulių rajonas, Gergždelių kaimas. Pil. A. Mikaičiui 160,35 tūkst. Lt, už pirkimą pastatą, sumokėta 2000-12-29 (kasos išlaidų orderis Nr. 21). (Priedai Nr. 5, 6).

Pasirašytos sutarties 1 p. nurodyta, kad pastatas privačios nuosavybės teise priklauso pil. A. Mikaičiui pagal Žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro ir registro VĮ Šiaulių filialo 2001-01-30 pažymą Nr. 40/31626 ir 2000-10-25 pirkimo ir pardavimo sutartį Nr. 7849, t. y. sutartis notarės patvirtinta 2000-12-29, mėnesiu anksčiau nei pirkimo ir pardavimo sutartyje nurodyta VĮ Žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro ir registro Šiaulių filialo 2001-01-30 pažyma Nr. 40/31626, išduota pil. A. Mikaičio patvirtinanti nuosavybės teisę į pastatą.

Audito metu VĮ „Registrų centras“ 2003-12-10 Valstybės kontrolei pateiktoje Žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro ir registro VĮ Šiaulių filialo 2001-01-30 pažymoje Nr. 40/31626, išduotoje pil. A. Mikaičiui pateikti notarui, pastato, unikalus Nr. 9195-6013-8010, nurodyta vidutinė rinkos vertė 76,801 tūkst. Lt, o 2000-12-29 notarės L. Jakeliūnienės patvirtintoje sutartyje šio pastato rinkos vertė nurodyta kita 176,801 tūkst. Lt, t. y. 100,0 tūkst. Lt didesnė (Priedas Nr. 7).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Nekilnojamojo turto registro įstatymo 25 straipsnio 1 p., nuostata, pagal sutartį ar kitu teisėtu būdu įgijus nekilnojamąjį turta teisė juo disponuoti atsiranda savininko teisės įregistravus nekilnojamojo turto registre.

VĮ „Registrų centras“ 2003-12-10 Valstybės kontrolei pateiktais duomenimis minėtas pastatas pirkimo ir pardavimo sutarties sudarymo metu 2000-12-29 pil. A. Mikaičiui nuosavybės teise nepriklausė. Pil. A. Mikaičio nuosavybės teise minėtas pastatas Žemės ir kito nekilnojamojo turto VĮ Šiaulių filiale įregistruotas tik 2001-01-26 ir priklauso jam iki šiol, kas rodo, kad pirkimo ir pardavimo sutarties sudarymo metu 2000-12-29 teisės disponuoti minėtu pastatu pil. A. Mikaitis neturėjo.

Minėtoje pirkimo ir pardavimo sutartyje nurodyta, kad ši sutartis trijų mėnesių laikotarpyje turi būti užregistruota Žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro ir registro VI Šiaulių filiale, o neužregistruota sutartis netenka galios.

Pastato pirkimo ir pardavimo sutarties sudarymo metu galiojusio Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso 149 str. nurodyta, kad jeigu sutartis, kuria perleidžiamas daiktas, turi būti įregistruojama, tai nuosavybės teisė atsiranda įregistravimo momentu.

VĮ „Registru centro“ 2003-12-10 Valstybės kontrolei pateiktais duomenimis žemės ūkio kooperatyvui „Saulučiu agroservisas“ nuo 2000-10-31 iki 2003-12-05 nuosavybės teise buvo registruotas tik vienas pastatas, kurio unikalus Nr. 9197-6021-5018, o pastatas-karvidė, unikalus Nr. 9195-6013-8010, kooperatyvui nuosavybės teise nebuvo įregistruotas.

Pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos 2003-11-14 Valstybės kontrolei pateiktą žemės ūkio kooperatyvo „Saulučiu agroservisas“ 2001-01-01 balansą, kooperatyvas ilgalaikio turto neturėjo (Priedas Nr. 8).

Kaip rodo anksčiau išnagrinėtos aplinkybės ŽŪR žemės ūkio kooperatyvui „Saulučiu agroservisas“ 2001-02-06 mokėjimo pavedimu Nr. 224 išmokėjo 25 proc., t. y. 40.087,5 tūkst. Lt kompensaciją už pirktą pastatą-karvidę, unikalus Nr. 9195-6013-8010, nepagrįstai nes pastatas nuosavybės teise kooperatyvui nepriklausė (Priedas Nr.9).

Audito metu ŽŪR direktorius R. Urbonas nurodė, kad kooperatyvo pateiktus dokumentus finansinei paramai gauti priėmė tuo metu vyr. specialistu dirbęs jis, o juos patikrino ir sprendimą išmokėti pinigus priėmė buvęs ŽŪR direktorius L. Kryžius ir vyr. buhalterė I. Lodienė.

Taip pat audito metu nustatyta, kad žemės ūkio kooperatyvas „Saulučiu agroservisas“ ŽŪR pateikė dokumentus, apie padarytas 799,85 tūkst. Lt išlaidas, perkant ilgalaikį turtą. Padarytų išlaidų kompensuojama 25 proc. dalis – 199,9625 tūkst. Lt. Tačiau ŽŪR, neturėdami visas išlaidas patvirtinančių dokumentų, kooperatyvui išmokėjo 200,7875 tūkst. Lt, t. y. 825 Lt daugiau.

Audito metu pastebėta, kad Žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro ir registro VĮ Šiaulių filialo 2001-10-31 pažymėjime apie Nekilnojamojo turto registre įregistruotus statinius (butus, patalpas) reg. Nr. 40/6802, pastato kurio unikalus Nr. 91/976-0215-01-8 2001-09-11 apskaičiuota vidutinė rinkos vertė nurodyta – 70,6 tūkst. Lt, o kooperatyvo pateiktame ŽŪR pažymėjime (ta pati data ir registracijos numeris) minėto pastato vidutinė rinkos vertė nurodyta kita 270, 6 tūkst. Lt, t. y. 200,0 tūkst. Lt didesnė (Priedai Nr. 10-11).

Išvados

1. ŽŪR priežiūros taryba skirdama kooperatyvui „Saulučiu agroservisas“ 25 proc. – 263,289 tūkst. Lt finansinę paramą naujo investicinio projekto išlaidoms padengti, nepakankamai įvertino minėto projekto įgyvendinimo realumą, nes paskyrus paramą kooperatyvas neatliko verslo plane numatytų investicijų už 250,0 tūkst. Lt.
2. ŽŪR priežiūros taryba organizuojant kooperacijos plėtros programos įgyvendinimą nesudarė veiklos grupės, kaip buvo numatyta ŽŪR prezidiumo 2000-11-27 patvirtintoje žemės ūkio kooperacijos plėtros programos įgyvendinimo tvarkoje.
3. ŽŪR priežiūros taryba neužtikrino žemės ūkio kooperatyvo „Saulučiu agroservisas“ pateiktų dokumentų, paramai gauti, tinkamo įvertinimo ir skirtų lėšų tikslinio panaudojimo:

- 3.1 ŽŪR direktorius L. Kryžius ir vyr. buhalterė I. Lodienė 2001 metais žemės ūkio kooperatyvui „Saulučių agroservisas“ išmokėjo 40,0875 tūkst. Lt kompensuojant 25 proc. pirktą pastatų išlaidų, unikalus Nr. 9195-6013-8010, nepagrįstai.
- 3.2. ŽŪR 2001 metais žemės ūkio kooperatyvui „Saulučių agroservisas“ išmokėjo 825 Lt daugiau, nei pateikta išlaidas patvirtinančių dokumentų.

2.3.2.3 Paramos skyrimo žemės ūkio kooperatinei bendrovei „Grikštaičiai“ vertinimas

Audito metu nustatyta, kad ŽŪR 2000-10-05 dienraštyje „Ūkininko patarėjas“ paskelbė konkursą Žemės ūkio kooperacijos plėtros programos uždaviniams vykdyti.

Žemės ūkio kooperatinė bendrovė „Grikštaičiai“, (toliau – bendrovė), pateiktame ŽŪR žemės ūkio kooperacijos plėtros konkursui prašyme nurodė, kad prašo kompensuoti 40 proc. t. y. 746,400 tūkst. Lt, investicinio projekto 2000 metų investicijų, kurios sudaro 1.866,000 Lt naujoms technologijoms ir technikai įsigyti.

ŽŪR priežiūros tarybos 2000-11-10 posėdyje dalyvaujant pirmininkui J.Ramonui, nariams P.Grigaliūnui, G.Krasauskui, V. Butkui, apsvarstė bendrovės konkursui pateiktus dokumentus ir priėmė sprendimą skirti minėtai bendrovei 466,5 tūkst. Lt paramą, kompensuojant 25 proc. naujo investicinio projekto išlaidų.

Pažymėtina, kad priežiūros tarybos narys G. Krasauskas Priežiūros minėtame posėdyje suabejojo, ar visas numatomas bendrovės investicijas į žemės ūkio techniką galima traktuoti kaip naujas technologijas ir pasiūlė skirti kooperatyvui paramą, kompensuojant 25 proc. verslo plane numatytų investicijų.

ŽŪR, (toliau – Paramos teikėjas), atstovaujami direktoriaus L.Kryžiaus ir žemės ūkio kooperatinė bendrovė „Grikštaičiai“ (toliau – Paramos gavėjas), atstovaujami valdybos pirmininko S. Mockaus, 2000-11-17 pasirašė sutartį Nr. 36, pagal kurią paramos teikėjas išipareigojo bendrovei pervesti paskirtą paramą 466,5 tūkst. Lt, kompensuojant Paramos gavėjui 25 proc. naujo investicinio projekto išlaidų, tik padarius verslo plane 2000 metams numatytas investicijas ir pristatius mokėjimo dokumentų (pirkimo sutarčių, sąskaitų faktūrų, mokėjimų pavedimų ir priėmimo aktų) originalus ir nuorašus, patvirtintus vadovo parašu ir antspaudu (Priedas Nr. 12).

Minėta bendrovė 2000-11-29 pakartotinai kreipėsi į ŽŪR su prašymu kompensuoti 40 proc. t. y. 746,4 tūkst. Lt to pačio investicinio projekto 2000 metų 1866,0 tūkst. Lt investicijų, naujoms technologijoms ir technikai, nors jau 2000-11-17 pasirašyta sutartimi Nr. 36, minėto projekto išlaidoms padengti, buvo skirta 25 proc. – 466,5 tūkst. Lt kompensacija.

ŽŪR priežiūros tarybos 2000-12-11 posėdyje, dalyvaujant pirmininkui – J.Ramonui, nariams: P. Grigaliūnui, G. Krasauskui, V. Butkui, sekretoriui R. Urbonui priėmė sprendimą skirti minėtai

bendrovei 746,4 tūkst. Lt tūkst. Lt paramą, kompensuojant 40 proc. naujo investicinio projekto išlaidų.

ŽŪR, atstovaujami direktoriaus L.Kryžiaus ir žemės ūkio kooperatinė bendrovė „Grikštaičiai“, atstovaujami valdybos pirmininko S. Mockaus pasirašė paramos skyrimo sutarties Nr. 36, sudarytos 2000-11-17 pakeitimą, Nr.1, kuriame numatyta – šalys keičia 2000-11-17 sutarties Nr. 36 1.1. punktą nurodydamos, kad paramos teikėjas įsipareigoja suteikti 2000-12-11 priežiūros tarybos protokolu Nr. 23 paskirtą paramą – 746,4 tūkst. Lt kompensuojant 40 proc. investicijų į naujas technologijas, šioje sutartyje numatyta tvarka ir sąlygomis, o Paramos gavėjas priima šią paramą sutartyje numatyta tvarka ir sąlygomis (Priedas Nr. 13).

Sutarties Nr.36 pakeitimo Nr. 1 2 p. nurodyta, kad paskirta parama 746,4 tūkst. Lt, kompensuojant 40 proc. investicijų į naujas technologijas pervedama į paramos gavėjo atsiskaitomąją sąskaitą tik paramos gavėjui padarius verslo plane 2000 metams numatytas investicijas (įsigijus pieno perdirbimo cecho įrangą, įvairią žemės ūkio techniką bei rekonstravus pieno cechą, karvėdes bei sandėlius) ir pristčius mokėjimų dokumentų (pirkimo sutarčių, sąskaitų faktūrų, mokėjimo pavedimų ir priėmimo aktų) originalus bei nuorašus, patvirtintus paramos gavėjo vadovo parašu ir anspaudu.

Audito metu nustatyta, kad ŽŪR bendrovei 2001 metais išmokėjo 40 proc. 741,095 tūkst. Lt kompensaciją už pirktą ilgalaikį turtą kurio vertė 1865,483 tūkst. Lt.

Prieš išmokant bendrovei paskirtą finansinę paramą ŽŪR buvo pateikti sutarties Nr.36 pakeitimo Nr.1 2 p. nurodyti dokumentai patvirtinantys ilgalaikio turto įsigijimą už 131,0 tūkst. Lt sumą, o pagrindžiant likusią 1734,483 tūkst. Lt investicijų dalį dėl ilgalaikio turto, numatyto investiciniame projekte įsigijimo, bendrovė nebuvo pateikusi visų sutartyje nurodytų dokumentų, o ŽŪR neišsireikalavo iš bendrovės pirkimo sutarčių ir įsigyto ilgalaikio turto priėmimo aktų.

ŽŪR mokėjimo pavedimais, pasirašytais direktoriaus L. Kryžiaus ir vyr. buhalterės I. Lodienės, 2001-01-03 Nr. 04 ir 2001-01-08 Nr.10 išmokėjo bendrovei 40 proc. – 741,095 tūkst. Lt kompensaciją už pirktą ilgalaikį turtą, iš jų 52,4 tūkst. Lt turint ilgalaikio turto įsigijimą patvirtinančius dokumentus, o 688,695 tūkst. Lt išmokėjo neturėdami visų minėtoje sutartyje nurodytų dokumentų, t.y. ilgalaikio turto pirkimo sutarčių ir priėmimo aktų (Priedai Nr. 14, 15).

Todėl darytina išvada, kad ŽŪR nevykdydami 2000-11-17 sutarties Nr.36 pakeitimo Nr.1 2 p. reikalavimo, t. y. neturėdami visų reikalaujamų dokumentų, patvirtinančių jog bendrovė įsigijo investiciniame projekte nurodytą ilgalaikį turtą, žemės ūkio kooperatinei bendrovei „Grikštaičiai“ išmokėjo 688,695 tūkst. Lt nepagrįstai.

Įvertinus Valstybinės mokesčių inspekcijos 2003-11-14 Valstybės kontrolei pateiktus duomenis, kad žemės ūkio kooperatinės bendrovės „Grikštaičiai“ 2002-01-01 balanse ilgalaikio turto vertė nurodyta – 2880,067 tūkst. Lt, o 2002-12-31 – 617,507 tūkst. Lt, t. y. per metus žymiai sumažėjo, yra pagrindas teigti, kad bendrovė dalies ilgalaikio turto neturi, nors sutarties Nr. 36 2.2.2 p. nurodo,

kad paramos gavėjas gavęs kompensaciją neturi teisės įgyto turto parduoti ar kitaip perleisti nuo šio turto įsigijimo dienos 5 metus (Priedas Nr.16).

Audito metu ŽŪR direktorius R. Urbonas nurodė, kad bendrovės pateiktus dokumentus finansinei paramai gauti priėmė tuo metu vyr. specialistu dirbęs jis, o juos patikrino ir sprendimą išmokėti pinigus priėmė buvęs ŽŪR direktorius L. Kryžius ir vyr. buhalterė I. Lodienė.

2003-12-01 ŽŪR pateiktais duomenimis, žemės ūkio kooperatinė bendrovė „Grikštaičiai“, paskutinę ataskaitą apie savo veiklą pateikė 2001-10-23. Taip pat audito metu ŽŪR direktorius R. Urbonas nurodė, kad siekdami patikrinti išmokų naudojimą siūsdavo savo specialistus apžiūrėti objektų ir įvertinti, ar išmokos buvo naudojamos pagal paskirtį, tačiau nenustačius sutartinių pažeidimų jokių priemonių nebuvo imtasi.

Išvados

1. ŽŪR priežiūros taryba neužtikrina žemės ūkio kooperatinės bendrovės „Grikštaičiai“ pateiktų paramai gauti dokumentų tinkamo įvertinimo.

1.1 ŽŪR direktorius L. Kryžius ir vyr. buhalterė I. Lodienė nevykdami 2000-11-17 sutarties Nr.36 pakeitimo Nr.1 2 p. nurodytų reikalavimų, t. y. nesant pateiktų ilgalaikio turto pirkimo sutarčių ir priėmimo aktų, žemės ūkio kooperatinei bendrovei „Grikštaičiai“ kompensuodami 40 proc. naujo investicinio projekto išlaidų, 2001 metais, išmokėjo 688,695 tūkst. Lt nepagrįstai.

2. Žemės ūkio kooperatinės bendrovės „Grikštaičiai“ turto vertės balanse sumažėjimas 2002 metais rodo, kad dalies ilgalaikio turto už kurį buvo išmokėta finansinė parama, bendrovė neturi.

2.3.2.4 Kooperacijos plėtrai 2002 metais skirtos paramos administravimo vertinimas

Žemės ūkio ministerijos 2002-04-22 įsakymu Nr. 145 patvirtintos Specialiosios kaimo rėmimo programos 2002 metų išlaidų detalizuotoje sąmatoje Kooperacijos plėtros programai įgyvendinti skirta 5000,0 tūkst. Lt.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2002-04-30 nutarimu Nr. 592 patvirtino Kooperacijos plėtros žemės ir maisto ūkyje 2002 – 2004 metų programą ir jos įgyvendinimo priemones.

Žemės ūkio ministerijos 2002-05-03 įsakymu Nr. 167 patvirtintos Kooperacijos tikslinio finansavimo 2002 metais tvarkos 20 punkte nustatyta, kad paraiškų kompensacijai gauti administravimą vykdo Lietuvos žemės ūkio Rūmai, o mokėjimų prašymų administravimą – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra) kartu su apskričių viršinininkų administracijų Kaimo plėtros programų skyriais.

Agentūra, atstovaujama direktoriaus Evaldo Čijausko, ir ŽŪR, atstovaujami direktoriaus Liudviko Kryžiaus, 2002-06-06 pasirašė bendradarbiavimo sutartį Nr. 1.

Audito metu pastebėta, kad minėtoje finansavimo tvarkoje ir sutartyje Nr. 1 nėra nustatyta, kokia forma, turiniu ir terminais Nacionalinė mokėjimo agentūra informuoja ŽŪR apie priimtus sprendimus išmokėti ar neišmokėti finansinę paramą kooperatinėms bendrovėms (kooperatyvams).

Vadovaudamasis anksčiau minėtu įsakymu ŽŪR prezidiumas, siekiant reglamentuoti Kooperacijos plėtros tikslinio finansavimo 2002 metais tvarką, 2002-06-28 patvirtino paraiškų kompensacijai gauti atrankos priežiūros komisijos nuostatus ir kooperacijos plėtros tikslinio finansavimo administravimo tvarką.

ŽŪR direktoriaus L. Kryžiaus 2002-07-01 įsakymu Nr. 146 sudaryta paraiškų, pateiktų pagal Kooperacijos plėtros tikslinio finansavimo 2002 metais tvarką, administravimo darbo grupė:

- vadovas – vyr. specialistas kooperacijos plėtrai R. Urbonas – atsakingas už paraiškų vertinimo ataskaitų rengimą ir jų pateikimą bei pristatymą paraiškų atrankos priežiūros komisijai;
- narys – vyr. ekonomistė A. Andriušaitytė – atsakinga už kooperatinės bendrovės (kooperatyvo), pateikusios paraišką kompensacijai gauti ekonominio gyvybingumo įvertinimą ir rezultatų pateikimą paraiškos vertinimo ataskaitoje;
- narys – vyr. specialistas savivaldai A. Grigaliūnas – atsakingas už kooperatinės bendrovės (kooperatyvo), pateikusios paraišką kompensacijai gauti, patikros vietoje organizavimą ir ataskaitos apie patikros vietoje rezultatus rengimą.

Žemės ūkio ministerijos 2002-05-03 įsakymu Nr. 167 patvirtintos Kooperacijos tikslinio finansavimo 2002 metais tvarkos 22 punkte nustatyta, kad ŽŪR viešai skelbia paraiškų pateikimo terminus ir tvarką respublikinėje spaudoje.

ŽŪR 2002 metais skelbė paraiškų tikslinei paramai gauti priėmimo 4 etapus. ŽŪR 2002 metais pateikta 19, patenkinta 16 paraiškų – už 4999,94 tūkst. Lt sumą. Agentūros 2003-11-19 Valstybės kontrolei pateiktais duomenimis 2002 metais skirta parama išmokėta 13-ai kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) – 2488,31 tūkst. Lt.

Audito metu nustatyta, kad 3 kooperatinės bendrovės iš 16, kurioms ŽŪR 2002 metais skyrė tikslinę 1926,85 tūkst. Lt paramą, nesikreipė į Agentūrą, todėl parama nebuvo išmokėta.

Bendrovių, pateikusių paraiškas paramai gauti, vertinimą 2002 metais ŽŪR vykdė vadovaudamiesi Žemės ūkio ministerijos 2002-05-03 įsakymu Nr. 167 patvirtinta kooperacijos tikslinio finansavimo 2002 metais tvarka ir minėtos ministerijos 2001-02-06 įsakymu Nr. 24 patvirtintos ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti specialiosios žemės ūkio ir kaimo plėtros programos (SAPARD) parama ekonominio gyvybingumo nustatymo tvarka.

Audito metu nustatyta, kad pirmame paraiškų priėmimo etape (2002-06-17 – 2002-07-15) paraiškas paramai gauti pateikė 7 kooperatinės bendrovės (kooperatyvai). ŽŪR 4 kooperatyvams skyrė

516,7 tūkst. Lt paramą ir apie priimtus sprendimus 2002-08-12 informavo Žemės ūkio ministeriją ir Agentūrą, o 2002-08-13 pasirašė investicijų dalinio kompensacijų sutartis. Minėtame etape ŽŪR trijų kooperatyvų paraiškas atmetė, nurodydami priežastis. Agentūros 2003-11-19 Valstybės kontrolei pateiktais duomenimis, 4 kooperatyvams išmokėta 394,3 tūkst. Lt.

Antrajame paraiškų priėmimo etape (2002-08-26 – 2002-09-16) prašymus ŽŪR paramai gauti pateikė 4 kooperatinės bendrovės (kooperatyvai). ŽŪR 4 kooperatyvams skyrė 514,49 tūkst. Lt paramą ir apie priimtus sprendimus 2002-10-15 informavo Žemės ūkio ministeriją ir Agentūrą, o 2002-10-17 pasirašė su kooperatyvais investicijų dalinio kompensacijų sutartis. Agentūros 2003-11-19 Valstybės kontrolei pateiktais duomenimis, 3 kooperatyvams išmokėta 157,826 tūkst. Lt.

Trečiajame (2002-10-09 – 2002-10-28) etape paraiškas paramai gauti pateikė 5 kooperatinės bendrovės (kooperatyvai). ŽŪR 5 kooperatyvams skyrė 3696,4 tūkst. Lt paramą ir 2002-11-26 pasirašė investicijų dalinio kompensacijų sutartis. Agentūros 2003-11-19 Valstybės kontrolei pateiktais duomenimis, 4 kooperatyvams išmokėta 1863,7 tūkst. Lt.

Žemės ūkio ministerijos 2002-05-03 įsakymu Nr. 167 patvirtintos Kooperacijos plėtros tikslinio finansavimo 2002 metais tvarkos 25 p. nurodyta, kad ŽŪR ne vėliau kaip per mėnesį po kiekvieno paraiškų priėmimo etapo termino pasibaigimo pateikia Nacionalinei mokėjimo agentūrai ir Žemės ūkio ministerijai pažymą apie gautas paraiškas, priimtus sprendimus ir lėšų poreikį ir pažymų apie kooperatinių bendrovių, pateikusių paraiškas kompensacijai gauti, jų veiklą ir narius kopijas.

ŽŪR Kooperacijos plėtros tikslinio finansavimo 2002 metais administravimo tvarkos 12 p., nurodyta, kad darbo grupės vadovas rengia ir teikia Žemės ūkio ministerijai ir Agentūrai kooperacijos plėtros tikslinio finansavimo 2002 metais tvarkoje nurodytas pažymas apie gautas paraiškas, priimtus sprendimus ir lėšų poreikį.

ŽŪR darbo grupės vadovas, vyr. specialistas R. Urbonas neįvykdė minėtos tvarkos 25 p. reikalavimų ir pasibaigus trečiajam paraiškų priėmimo etapui, pažymą apie gautas paraiškas, priimtus sprendimus, lėšų poreikį Žemės ūkio ministerijai ir Agentūrai pateikė 2002-12-10, t. y. kartu su ketvirtajame etape priimtomis paraiškomis ir sprendimais.

Pažymėtina, kad minėtos tvarkos 22 p. nurodyta, jog kitas paraiškų priėmimo etapas gali būti skelbiamas tik tada, kai yra priimti sprendimai dėl visų ankstesniame etape gautų paraiškų ir Agentūrai bei Žemės ūkio ministerijai pateikta šioje tvarkoje nurodyta informacija ir pažymos.

ŽŪR neįvykdė minėtos tvarkos reikalavimų 2002-11-11 – 2002-11-18 paskelbė ketvirtąjį paraiškų kooperacijos plėtros tikslinei paramai gauti priėmimo etapą. Minėtame etape paraiškas paramai gauti pateikė 3 kooperatinės bendrovės (kooperatyvai). Rūmai 3 kooperatyvams skyrė 272,33 tūkst. Lt paramą ir 2002-12-04 pasirašė investicijų dalinio kompensacijų sutartis, ir pažymas apie gautas paraiškas, priimtus sprendimus ir lėšų poreikį Žemės ūkio ministerijai ir Agentūrai pateikė

2002-12-10. Agentūros 2003-11-19 Valstybės kontrolei pateiktais duomenimis 2 kooperatyvams išmokėta 72,351 tūkst. Lt kompensacija.

Kaip jau buvo minėta ŽŪR 2002 metais paramą skyrė 16 kooperatyvų. Agentūros pateiktais 2003-10-30 pateiktais duomenimis parama išmokėta 13 kooperatyvų

ŽŪR ir kooperatyvų, pasirašytų investicijų dalinio kompensavimo sutarties 7.1 p. nurodyta, kad ŽŪR pasibaigus einamųjų metų ketvirčiui, iki kito ketvirčio pirmojo mėnesio pabaigos turi teisę gauti iš Paramos gavėjo pažymą apie jo veiklą ir narius 5 metus po paramos suteikimo.

Taip pat minėtos sutarties 8.13 p. nurodyta, kad kooperatyvai, gavę paramą, pasibaigus kiekvienam einamųjų metų ketvirčiui, iki kito ketvirčio pirmojo mėnesio pabaigos teikia ŽŪR pažymą apie savo veiklą ir narius 5 metus po paramos suteikimo.

Audito metu nustatyta, kad iš 13 kooperatyvų, kuriems buvo išmokėta parama, 4 kooperatyvai minėtas pažymas ŽŪR pateikė vėliau. Todėl darytina išvada, kad ŽŪR nepasinaudoję suteikta teise gauti iš visų kooperatyvų informaciją nustatyta tvarka, o kooperatyvams nevykdžius minėtos sutarties nurodyto reikalavimo, ŽŪR neužtikrino projektų ir sutarties vykdymo kontrolės. Audito metu pastebėta, kad už minėtų pažymų administravimą ŽŪR nėra atsakingo darbuotojo.

Žemės ūkio ministerijos 2002-05-03 įsakymu Nr. 167 patvirtintos Kooperacijos plėtros tikslinio finansavimo 2002 metais tvarkos 28 p. nurodyta, kad ŽŪR pasibaigus 2002 metams iki 2003-02-01 pateikia Žemės ūkio ministerijai ataskaitą apie kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) veiklos plėtrą 2002 metais.

Audito metu nustatyta, kad ŽŪR nevykdė minėtoje tvarkoje nurodyto reikalavimo ir ataskaitą apie kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) veiklos plėtrą 2002 metais Žemės ūkio ministerijai pateikė audito metu, t. y. – 2003-10-30.

Audito metu pastebėta, kad ŽŪR 2002 metais skelbdami 4 paraiškų kompensacijai gauti priėmimo etapus, kiekviename etape nustatė skirtingus paraiškų priėmimo terminus.

Pažymėtina, kad Žemės ūkio ministerijos įsakymu bei ŽŪR patvirtintose tikslinės kooperacijos finansavimo administravimo tvarkose nėra nustatytas terminas, per kurį kooperatinės bendrovės (kooperatyvai) turi pristatyti paraiškas. Mūsų nuomone, siekiant kad visi kooperatyvai turėtų vienodas sąlygas paruošti reikalingus dokumentus ir pateikti paraiškas paramai gauti, tikslinga nustatyti vienodus paraiškų pateikimo terminus.

Audito metu pastebėta, kad 2002 metais skirtas kooperatyvams tikslinės paramos dydis keletu, o kai kuriais atvejais – dešimtimis kartų didesnis nei pateiktose ŽŪR pažymose, apie kooperatinės bendrovės veiklą ir narius, nurodytas jų turtas.

Pavyzdžiui, 2002 metais pateiktose kooperatyvų minėtose pažymose nurodyta, kad kooperatinės bendrovės „Tarpučių pienas“ turtas – 168,0 tūkst. Lt, skirtas paramos dydis – 638,0 tūkst. Lt, kooperatinės bendrovės „Sodžiaus pienas“ turtas – 183,028 tūkst. Lt, skirtas paramos dydis –

1127,0 tūkst. Lt, kooperatyvo „Šilauogė“ turtas -10,561 tūkst. Lt skirtos paramos dydis - 415,0 tūkst. Lt, kooperatyvo „Biržų grūdai“ turtas – 0, skirtos paramos dydis – 124,0 tūkst. Lt. Minėti kooperatyvai įregistruoti 2000-2001 metais.

Žemės ūkio ministerijos 2001-02-06 įsakymu Nr.24 patvirtintoje ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti specialiosios žemės ūkio ir kaimo plėtros programos (SAPARD) parama, ekonominio gyvybingumo nustatymo tvarkoje, nurodyti reikalavimai buvo taikomi kooperatyvams skiriant paramą pagal Kooperacijos plėtros tikslinio finansavimo tvarką, nustatant jų ekonominį gyvybingumą.

Skiriant ūkio subjektams SAPARD programos paramą vieno iš ekonominių gyvybingumą apibūdinančio rodiklio – vidutinio turto pelningumo kritinė reikšmė nurodyta ne mažesnė kaip 7 proc., o skiriant paramą pagal Kooperacijos plėtros tikslinio finansavimo tvarką minėto rodiklio kritinė reikšmė buvo nustatyta 0,5 proc., vėliau sumažinta iki 0,01 proc.

ŽŪR ir kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) pasirašytose investicijų dalinio kompensavimo sutarčių 7.4 p. nurodyta, kad ŽŪR turi teisę kontroliuoti kaip vykdomas investicinis projektas ir sutartis, taip pat Paramos gavėjo finansinę – ūkinę veiklą bei bet kokias kitas aplinkybes, susijusias su šia sutartimi 5 metus po paramos suteikimo.

Audito metu ŽŪR direktorius R. Urbonas nurodė, kad nenustačius sutartinių pažeidimų šia teise nesinaudojo.

Todėl įvertinus audito metu nustatytus atvejus ir keliamus reikalavimus kooperatyvams teikiant prašymus paramai gauti, mūsų nuomone, skiriant paramą kooperatinėms bendrovėms (kooperatyvams) tikslinga visapusiškai išanalizuoti jų marketingo, gamybinę – technologinę bei finansinę veiklą ir atsižvelgti į jų turimo turto vertę, o išmokėjus paramą kiekvienais metais, taikant ekonominio gyvybingumo rodiklius, vertinti kooperatyvus 5 metus po paramos išmokėjimo.

Išvados

1. *Nebuvo nustatyta, kokia forma, turiniu ir terminais Nacionalinė mokėjimo agentūra informuoja ŽŪR apie priimtus sprendimus išmokėti ar neišmokėti finansinę paramą kooperatinėms bendrovėms (kooperatyvams).*
2. *Paraiškų paramai gauti pateikimo terminai 2002 metais kiekviename etape buvo nustatyti skirtingi.*
3. *ŽŪR nepasinaudoję suteikta teise gauti iš visų kooperatyvų informaciją nustatyta tvarka, o kooperatyvams nevykdžius sutartyje nurodyto reikalavimo, ŽŪR neužtikrino projektų ir sutarties vykdymo kontrolės.*
4. *Atskirais atvejais, kooperatyvui skirta parama keletu, o kai kuriais atvejais – dešimtimis kartu didesnė nei turimas kooperatyvo turtas.*

REKOMENDACIJOSLietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams

1. Pasiūlyti ŽŪR papildyti sudarytą sutartį su IĮ ryšių su visuomene agentūra dėl turto ir įrangos naudojimo sąlygų.
2. Pasiūlyti ŽŪR keisti darbo apmokėjimo tvarką į analogišką biudžetinėms įstaigoms.
3. Pasiūlyti ŽŪR skelbti konkursus ir taikyti darbuotojų priėmimo į darbą tvarką analogišką biudžetinėms įstaigoms.
4. Pasiūlyti ŽŪR stiprinti vidaus kontrolės sistemą - nusistatyti tvarką ir formą dėl konsultacijų (seminarų) dalyvių sąrašų pildymo.
5. Užtikrinti kooperacijos plėtros finansavimo taisyklių, investicinių projektų ir investicijų dalinio kompensavimo sutarčių vykdymo kontrolę.
6. Taikant ekonominio gyvybingumo rodiklius, kooperatyvų ekonominį gyvybingumą vertinti 5 metus nuo paramos gavimo.

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

1. Pasiūlyti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai apsvarstyti galimybę ŽŪR finansuoti tikslinėmis dotacijomis (tikslinės paskirties lėšos), taip kaip tai numato ŽŪR įstatymas ir Statutas.
2. Pasiūlyti Finansų ministerijai skirti biudžeto lėšas ŽŪR funkcionavimui tiksliai nustatant kam jos bus naudojamos, t.y. išskaidant pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos kodus, tai leistų efektyviau ir taupiau panaudoti valstybės biudžeto asignavimus.
3. Dėl audito metu nustatyto netaupaus biudžeto asignavimų panaudojimo, pasiūlyti Finansų ministerijai sumažinti asignavimus ŽŪR funkcionavimui.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai

1. Pasiūlyti Žemės ūkio ministerijai imtis priemonių, kad būtų sugriežtinta ŽŪR pagal sutartis skiriamų lėšų panaudojimo kontrolė.

2. *Pasiūlyti Žemės ūkio ministerijai apsvarstyti alternatyvias galimybes dėl Specialiosios kaimo rėmimo programos vykdymo – skirti lėšas kitiems subjektams galintiems teikti konsultacijas žemdirbiams.*
3. *Siekiant užtikrinti ūkio subjektams vienodas sąlygas, gaunant paramą iš įvairių šaltinių, pasiūlyti tikslinti ekonominio gyvybingumo rodiklius, nustatant kooperatinių bendrovių (kooperatyvu) gyvybingumą.*

Veiklos audito 3-io departamento
direktorė

Romualda Masiulionienė

vyriausiasis valstybinis auditorius

Vaidas Cibas

valstybinis auditorius

Virgilijus Norkus

valstybinis auditorius

Arturas Balsys

Susipažinau:

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų
pirmininkas

Jonas Ramonas

direktorius

Remigijus Urbonas

vyr. buhalterė

Ona Kumpaitienė